

תת"ע 2769/11/18 - מדינת ישראל נגד פליקס רובינשטיין

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

תת"ע 2769-11-18 מדינת ישראל נ' רובינשטיין
בפני כבוד השופטת שרית זוכוביצקי-אורי

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

פליקס רובינשטיין

הנאשם

הכרעת דין

החלטתי לזכות את הנאשם מחמת הספק מהעבירה המיוחסת לו בכתב האישום.

האישום

נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של אי ציות לתמרור 401 בניגוד לתקנה 22(א) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 ביום 22.12.2017.

המחלוקת

אין מחלוקת, כי הנאשם נכנס עם רכבו לדרך בה מוצב תמרור 401 (כביש סגור לשני הכיוונים) אשר תחתיו מוצב תמרור 349 עליו נכתב "שבתות וחגים".

הנאשם נכנס לדרך ביום שישי בשעה 20:18 בערב.

המחלוקת היא בשאלה משפטית, האם תמרור 401 שמתחתיו מוצב תמרור 439 ובו נכתב "שבתות וחגים" משמעו, כטענת המאשימה, איסור כניסה לדרך בה הוצב, מיום שישי עם כניסת השבת ועד יום שבת בצאת השבת או, כטענת הנאשם, ביום שבת והאם הוראות התמרור הקובעות את האיסור הפלילי הינן ברורות ונהירות, באופן שאינו משתמע לשתי פנים.

הראיות

מטעם המאשימה העיד עורך הדו"ח, רס"מ רביע קבלאן (להלן: "השוטר קבלאן") ובאמצעותו הוגשה הודעת תשלום קנס (1/ת).

מטעם ההגנה העידו הנאשם ובאמצעותו הוגשו תמונות שצולמו במקום העבירה (נ/2, נ/3) ותמונה של תמרור ממקום אחר (נ/1) וכן העיד השוטר עודד מזרחי (להלן: "השוטר מזרחי") שליווה את השוטר קבלאן ביום האירוע.

דין והכרעה

על פי הודעת תשלום הקנס (ת/1) בתאריך 22.12.2017 בשעה 20:10, נהג הנאשם מכיוון הרובע היהודי לכיוון בתי מחסה בירושלים, כאשר משני צדי הכביש מוצב תמרור האוסר על כניסה למקום בשבתות ובחגים. ביום ביצוע העבירה נכנסה השבת בירושלים בשעה 16:05.

בהתאם לסעיף 2 להודעת התעבורה (קביעת לוח תמרורים), תשע"א-2010 (להלן: "הודעת התעבורה") נקבע, כי דוגמאות התמרורים, סוגיהם, צורתם, צבעם, סימונם מספריהם ומשמעותם יהיה כמפורט בלוח התמרורים שבתוספת.

בהתאם להודעת התעבורה פירושו של תמרור 401 הוא "כביש סגור בשני הכיוונים בפני כל רכב" ופירושו של תמרור 439 הוא "תמרור למסר מחייב שלגביו אין תמרור בלוח התמרורים. הוצב התמרור מתחת ובצמוד לתמרור אחר, יחול האמור בו בתוספת לתמרור שמעליו ובצמוד לו".

המחלוקת בין הצדדים הינה באשר למסר המחייב בתמרור 439 בו נכתב "שבתות וחגים".

עבירות אחריות קפידה והנטל המוטל על רשות התמרור בניסוח תמרורים

עבירת אי ציות לתמרור הינה עבירת אחריות קפידה.

סעיף 22(ב) לחוק העונשין הקובע כי:

"לא יישא אדם באחריות לפי סעיף זה אם נהג ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות ועשה כל שניתן למנוע את העבירה. הטוען טענה כאמור - עליו הראיה".

דהיינו, על אף שקיימת חזקה לאשמתו, רשאי נאשם לערער אחר הנחה מקדמית זו, ותהיה לו הגנה טובה אם יעלה בידו להראות כי לא הייתה לו מחשבה פלילית ואף לא רשלנות עת ביצע המעשה, וכן כי עשה כל שלאל ידו כדי למנוע.

בע"פ 6043/02 לנדנר נ' מדינת ישראל מיום 19.3.2002 נקבע:

"הפרשנות המאפשרת לנאשם שעבר עבירת אחריות קפידה לטעון להגנתו ולהצליח בנסיבות מסוימות, גם אם חריגות, להרים את הנטל הראוי לזיכוי - מתאימה הן לתכלית החוקתית האובייקטיבית ובוודאי לתכלית החוקתית הסובייקטיבית של המחוקק ... בשונה מבעבר, יכול נאשם להתגונן היום מפני האשמה בעבירת אחריות קפידה אם יוכיח את שלושת האלמנטים הבאים: א. כי לא ידע (נעדר מחשבה פלילית); ב. כי גם אדם מן הישוב לא היה יודע (נעדר רשלנות); ג. כי עשה כל שביכולתו למנוע את המקרה".

פרשנות המונח "שבת"

המונח "שבת" לא הוגדר בחקיקה, ולכן יש להכריע בסוגיה על-פי פרשנות המבוססת על הדין ופסיקה.

סעיף 34כא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") קובע :

"ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע העניין לפי הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין".

בדנ"פ 1558/03 **מדינת ישראל נ' חליל פאוזת אסד** מיום 7.6.2004 נקבע:

"...מקום שניתן לייחס לחוק שני פירושים, אין להעדיף בהכרח את הפירוש המקל עם הנאשם אם ניתן להראות שהפירוש הרחב סביר מהפירוש המקל ומתיישב טוב יותר עם תכליתו של החוק. רק כאשר על רקע תכלית החוק שני הפירושים הינם שווים מעמד מבחינת סבירותם, וכאשר נותר ספק לגבי עדיפותו של האחד על פני האחר, יש להעדיף את הפירוש המקל עם הנאשם".

בהמשך נקבע כי:

"אם בחינת התכלית על שני פניה מעלה יותר מפירוש סביר אחד לדין, ולא ניתן להכריע איזה מהם סביר יותר על רקע כוונת החוק, כי אז, ורק אז, יועדף הפירוש המקל עם הנאשם. תנאי לכך הוא כי כפות המאזניים מעוינות וזהו "המקום הגיאומטרי של הוראה זו" (ברק, במאמרו הנ"ל [30], בעמ' 351).

פרשנות המילה "שבת" לפי מסורת ישראל

המקום בו הוצב התמרור הינו בעיר העתיקה בירושלים הנמצא בסמוך לכותל המערבי אליו מגיעים רבים להתפלל בערב שישי, ביום שבת ובמועדי ישראל. תכלית סבירה לסגירת הדרך לתנועת כלי רכב בשבתות ובחגים הינה לשם התחשבות ברגשות הדת של המתפללים וכן לשם שמירה על שלום הציבור והבטחת שלומם של הולכי הרגל הרבים באזור במועדים אלה.

התחשבות ברגשות הדת ובאורח החיים הדתי הוכרה בפסיקה כזכות יסוד במשפט הישראלי העולה בקנה אחד עם ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית (בג"ץ 953/01 ח"כ מרינה סולודקין נ' עיריית בית שמש מיום 14.6.2004, בג"ץ 5016/96 **חורב נ' שר התחבורה** מיום 13.4.1997).

בתמרור 439 נכתב "שבתות וחגים". צירופם של שני המונחים יחד ויצירת הקשר בין מועדי ישראל לבין השבת עשויים להעיד על המשמעות הדתית של מונחים אלה. דבר זה מתיישב עם תכלית הצבת התמרור דווקא במקום זה.

בתי המשפט בערכאות השונות פירשו את המונח "שבת" על-פי מסורת ישראל לפיה השבת מתחילה בליל שישי ומסתיימת עם צאת הכוכבים בערבו של יום השבת.

בע"פ 1002/02 **מדינת ישראל נ' עיוב יעקוביאן** מיום 16.6.2002 (להלן: "**עניין יעקוביאן**") סחר המשיב בחנותו בליל שישי בשעה 22:10 והוטל עליו קנס מנהלי. בית הדין הארצי לעבודה קבע כי המונח "שבת" המופיע בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948 (להלן: "**פקודת סדרי השלטון והמשפט**") צריך שיתפרש כמשמעותו לפי המסורת היהודית, דהיינו מכניסת השבת בעת שקיעת החמה בערבו של יום השישי ועד צאתה של השבת עם צאת הכוכבים בערבו של יום השבת.

בע"פ 1004/00 אלוניאל בע"מ נ' מדינת ישראל מיום 9.2.2003 הורשעו המערערים בהעסקת נערים ונערות יהודיים בלילות שישי ובימי שבת. בית הדין הארצי קבע, בהתאם לעניין יעקוביאן, כי בהיעדר הגדרה מפורשת של המונח "שבת" בחוק שעות עבודה ומנוחה, יש לפרשו בהתאם לסעיף 1 לחוק יסודות המשפט, תש"ם-1980 בזיקה למורשת ישראל. תקופת השבת בהתאם למורשת ישראל היא מן המפורסמות, ומתחילה ביום שישי עם החשכה ומסתיימת בצאת הכוכבים למחרת היום.

פרשנות המילה "שבת" כיום השביעי בשבוע

בסעיף 3 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981 מוגדר המונח "יום": "תקופה מחצות הלילה עד חצות הלילה שלאחריו".

בתמרוך נשוא המחלוקת כתוב "שבת" ולא "יום שבת". בהנחה שהכוונה הייתה ליום שבת המתחיל מחצות הלילה של יום שישי ועד חצות הלילה של יום שבת חל האיסור על כניסת רכב לדרך גם במוצאי השבת. לטענת הנאשם, איסור נסיעה בשבת בבוקר עד הערב נקבע לאור העובדה שמדובר ברחוב צר אשר יש בו תנועה מרובה של הולכי רגל בשעות אלה. הנאשם הוסיף כי אין הכוונה לאסור נסיעה בערב שבת (פרוט' עמ' 15 ש' 11-13).

על אף שהנאשם לא הצביע על הסבר המצדיק איסור הכניסה לדרך רק ביום שבת ולא ביום שישי אין לשלול את התכלית עליה הצביע הנאשם להצבת התמרוך שכן ניתן להניח שזו אחת התכליות להצבת התמרוך.

האם המונח "שבת" המצוין בתמרוך 439 הינו מסר שאינו משתמע לשתי פנים

נוכח הקושי לאזן בין שתי התכליות שנטענו על-ידי הצדדים, ראוי לבחון האם מדובר במסר שאינו משתמע לשתי פנים.

כלל יסוד במשפט הפלילי הוא עקרון החוקיות המחייב איסור מפורש וברור לשם הרשעת נאשם. משכך, על תמרוך המוצב בדרך ואוסר על התנהגות מסוימת בה להיות ברור במידה שאדם המבחין בו יפעל לפיו ולא יזדקק להרהר בדבר משמעותו או לחפש את התכלית בגינה הוצב ומה מטרתו. תמרוך דרך נועדו להעביר מסר של הוראה חוקית בדרך פשוטה, קליטה ואחידה (ע"פ 281/69 אנוש בר-שלום נ' מדינת ישראל מיום 7.9.1969, ע"פ 53/54 אש"ד, מרכז זמני לתחבורה נ' היועץ המשפטי לממשלת ישראל מיום 9.7.1954). במצב בו תמרוך אינו ברור דיו, הרי שעולה ספק לזכותו של הנאשם.

שימוש במסר מחייב באמצעות תמרוך 439 מטיל נטל על רשות המציבה את התמרוך לקבוע מסר בהיר, ברור שאינו משתמע לשתי פנים לכלל משתמשי הדרך.

בח"נ 64276-07-17 מדינת ישראל נ' קורש ניקאין מיום 23.1.2018 נקבע:

"תמרוכים נועדו להעביר מסר של הוראה חוקית בדרך פשוטה, קליטה ואחידה. מלכתחילה, תמרוכים כוללים סימנים חזותיים שהגדרותיהם אחידות וקבועות מראש. תמרוך 439 הוא חריג אשר מאפשר לרשות התימרוך להעביר מסרים מילוליים כאשר אין תמרוך סטנדרטי עם מסר חזותי מתאים. שימוש בתמרוך 439 מטיל נטל כבד על רשות התימרוך- ליצור מסר בהיר וברור".

נוכח מאפייניה של העבירה המיוחסת לנאשם, ראוי כי הרשות שהציבה את התמרוך תנסח את הוראותיו באופן שאינו משתמע לשתי פנים כך שלא יעלה ספק בקרב ציבור הנהגים בקיום הוראותיו.

ברע"פ 2862/15 **אסף לאופר נ' עיריית תל אביב-יפו** מיום 15.6.2016 קבע בית המשפט העליון:

"יש לדעתנו מקום כי העירייה תשוב ותיתן דעתה לתמרורים הללו ושכמותם ולניסוחם, כדי להקל על הבאים בשערי העיר, כך שהכתוב יהא בהיר עד תום לכולי עלמא, וכדי שככל שהיא אוכפת- יהא הדבר ללא עוררין".

וכפי שקבע כב' השופט פרי ב (ת"א) 33748161 **מדינת ישראל נ' אריק אלון** מיום 23.6.2016:

"...תמרורים סותרים או מסרים מבלבלים, פרי תמרורים שנועדו להעביר מסר לאזרח (439)- מקימים בהחלט הגנה, ולו ספק בשיטת משפטינו".

המסר המצוין בתמרור דנן אינו ברור דיו, דבר המעורר ספק באשר לאשמתו של נאשם בגין עבירה של אי ציות לתמרור בהתאם לסעיף 22(א) לתקנות התעבורה.

סבורני כי במקרה דנן ישנה אפשרות שאינה בלתי סבירה להבין את המסר על התמרור לפיה לא קיימת הגבלה לכניסה לדרך בה הוצב ביום שישי במיוחד כאשר מדובר ברכב החולף על פני התמרור ומשכך מחייב קליטה מהירה ומיידית של המסר.

בהקשר זה יצוין שגם השוטר מזרחי שהעיד בפני אמר בעדותו כי היות והוא אינו מקומי ייתכן שהוא בעצמו היה טועה בכניסה באותם הזמנים (פרוט' עמ' 13 ש' 26-27).

משכך, אני סבורה כי המסר "שבתות וחגים" בתמרור 439 אינו חדש משמעי ומאפשר יותר מפרשנות אחת, באופן המעלה ספק לטובת הנאשם.

לאור האמור מצאתי לזכות את הנאשם מחמת הספק מעבירה של אי ציות לתמרור 401 בניגוד לתקנה 22(א) לתקנות התעבורה.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 ימים מהיום.

ניתנה היום, ט"ו טבת תש"פ, 12 ינואר 2020, במעמד הצדדים.